

ST.

20. JAN. 1949
61. ÅRGANG
NUMMER 3-4

FRAM KRISTMENN FRAM

OLAV

INNHALDSFORTEGNELSE:

DEN KRISTNE HANDLING - PAVENS JULEBUDSKAP II
DE KRISTNES GJENFORENING - KORSET I VÅRT LIV
EN REDEGJØRELSE FRA KARDINAL MINDSZENTY -
TO UROVEKKENDE BØKER AV SVEN STOLPE - MUS-
IKKENS Plass I BØNNENS LIV - INDEKS OG
- ÅNDSFRIHET - BØKER - UTENLANDSNYTT -

DEN KRISTNE HANDLING

De amerikanske erkebiskoper har nylig vært samlet i den Nasjonale Katolske Velferdskonferanse i Washington og sendte deretter ut en kraftig appell til de kristne og en redegjørelse for Kirkens stilling i det moderne samfunn. De samme problemer er aktuelle i de fleste andre demokratiske samfunn, og vi gjengir derfor et utdrag av redegjørelsen:

Menneskelivet har sitt egentlige sentrum i Gud. Den farligste trussel mot kristendommen er sekularismen som legger sentret utenfor Gud. Det trengs veldige oppbyggende krefter for å bekjempe denne nedbrytende innflytelse på alle områder hvor den individuelle holdning er en avgjørende faktor: i hjemmet, i skolene, i arbeidslivet og i politikken. For slik menneskene er, slik vil også alle institusjonene være i det menneskelige samfunn.

For å bekjempe sekularismen må den kristne først og fremst ha en klar trosbevissthet slik at han med begeistring vil dele den med verden omkring seg. Det sørgelige faktum er at så mange kristne er apatiske og sløve og på den måten nærmest støtter dem som arbeider for ødeleggelse og kaos. De kritiserer og beklager gjerne mangelen på moral og redelighet i det offentlige liv, men føler selv ingen plikt til å gjøre noen positiv innsats. Det store kristne paradoks er at for å finne må man miste, for å få må man gi.

I dag er det mere enn noen gang viktig at vi alle realiserer fullt ut den kristne tro og lever uten å gå på akkord. Hver dag bør vi spørre oss selv: «Hva gjør jeg for å bygge opp en kristen verden? Uansett stilling og livsvilkår er det alltid meget vi kan gjøre. Gjenoppbyggingen må begynne med individet. Vi må være fullt ut

kristne i tanke og handling, i hjemmet, i barneoppdragelsen, på kontoret eller verkstedet og i samfunnslivet.

Det kristne hjem skal være grunnlaget for de sosiale institusjoner. Den kristne må gjøre hjemmet hellig. Det er i hjemmet barna lærer å kjenne ansvaret mot Gud og gjennom det pliktene mot andre. Hjemmet er barnets første skole hvor det lærer å gjøre det kristne syn til rettesnor for livet. Vi anbefaler derfor å organisere alle krefter for å gjøre hjemmet mere hellig. I dette arbeidet har vi en god hjelp i Kontoret for katolsk Familielev, som planlegger og utdeler gode program og utøver et sant apostolat i alle våre bispedømmer.

I en tid da sekularismen for en stor del behersker skolene, er det av største betydning at katolske foreldre holder fast ved sine krav til undervisningen innbefattet religion. Vi har plikt til å sørge for at våre skoler arbeider fullt ut etter kristne idealer. Særlig den høyere utdanning krever stor oppmerksomhet. Våre høyere læreanstalter skal jo utdanne våre kristne ledere. En stor del av den fremgang sekularismen har hatt, skyldes kanskje nettopp at antallet av høytstående kristne lærere og vitenskapsmenn ikke har svart til tidens behov. Vi ber om større anerkjennelse for den innsats våre universiteter gjør for en kristen gjenoppbygging av samfunnet og henstiller til alle om å støtte dette arbeidet. For hvis det skal lykkes oss å gjenopprette orden i en kaotisk verden, må Kristus være leder i våre klasserom, forelesningsalen og våre forskningsplaner.

I det økonomiske liv må vi arbeide på å få gjennomført de kristne prinsipper. De kristne sosiale retningslinjer, forankret i den moralske lov, roper stadig på

VÅRE KIRKER på søn- og helligdager

OSLO

St. Olavs kirke, Akersvegen 1.

Sokneprestkontoret, tlf. 41 41 61
(Prestegrd. og Biskopen 42 52 87).

Kl. 7: Stille messe.
Kl. 8.15: Fromesse m. preken.
Kl. 9.45: Low Mass. English Sermon.
Kl. 11: Høgmesse m. preken.
Kl. 19: Aftengudstjeneste.

St. Hallvards kirke, Urtegt. 29.

Fransiskanerne, tlf. 68 08 68.

Kl. 8: Fromesse.
Kl. 10.30: Høgmesse m. preken.
Kl. 17: Aftengudstjeneste.

St. Dominikus kirke, Neuberggt. 15.

Dominikanerne, tlf. 44 23 24.

Kl. 8.15: Fromesse.
Kl. 10.30: Høgmesse m. preken.
Kl. 18: Kompletorium.

Jesu Hjerter kapell, Nyv. 17, Stabekk.

Soknepresten, tlf. 53 77 55.

Kl. 9.05: Fromesse.
Kl. 10.30: Høgmesse.
Kl. 17.45: Aftengudstjeneste.

Grefsen kapell, Gladsveg 23.

Prestegården, tlf. 37 45 90.

Kl. 9.30: Høgmesse. Kl. 17: Aft.gudstj.

Vår Frue Villas kapell, Montebello, Smestad.

Prestegården, tlf. 55 81 21.

Kl. 8.30: Høgm. Kl. 16.30: Aft.gudstj.

ARENDAL:

St. Franciskus kirke, Tyholmen.

Soknepresten, tlf. 2209.

Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.45: Høgmesse.

BERGEN:

St. Paul kirke, Christiesgt. 16.

Soknepresten, tlf. 15 410.

Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høgmesse.

DRAMMEN:

St. Laurentius kirke, Cappelens gt. 1.

Soknepresten, tlf. 2019.

Kl. 8.30: Fromesse. Kl. 10.30: Høgmesse.

FREDRIKSTAD:

St. Birgitta kirke.

Soknepresten, tlf. 1438.

Kl. 8.15: Ottemesse. Kl. 10.30: Høgm.

HALDEN:

St. Peter kirke, Kr. V.s pl. 1

Soknepresten, tlf. 1168.

Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høgmesse.
Kl. 19: Aftengudstjeneste.

HAMAR:

St. Torfinn kirke, Torvgt. 113.

Soknepresten, tlf. 1751.

Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høgmesse.
Kl. 18: Aftengudstjeneste.

HAUGESUND:

St. Josef kirke, Haraldsgt.

Soknepresten, tlf. 3195.

Kl. 8.30: Fromesse. Kl. 11: Høgmesse.
Kl. 18: Aftengudstjeneste.

HØNEFOSS:

St. Theresia kirke, Vesterntangen.

Soknepresten, tlf. 266.

Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høgmesse.

KRISTIANSAND S.:

St. Ansgar kirke, Kirkegt. 3.

Soknepresten, tlf. 4225.

Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høgmesse.

PORSGRUNN:

Vor Frue kirke, Sverresgt.

Soknepresten, tlf. 644.

Kl. ¼ 8: Fromesse. Kl. ¼ 11: Høgmesse.
Kl. 19: Aftengudstjeneste.

STAVANGER:

St. Svithun kirke, Dronningsgt. 8.

Soknepresten, tlf. 25 534.

Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høgmesse.
Aftengudstjeneste.

SYLLING:

St. Hallvard kapell.

Presteboligen, tlf. 9028.

Kl. 9.30: Høgmesse. Aftengudstj.

TØNSBERG:

St. Olavs kapell.

Soknepresten, tlf. 2238.

Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høgmesse.

Trekningsliste

for

Norges Katolske Kvinneforbunds

Boklotteri

Lodd nr.	Gev. nr.	Lodd nr.	Gev. nr.
0012	15	4736	55
0132	53	4754	8
0341	14	5008	46
0355	23	5440	31
0363	9	5693	6
0449	54	6052	19
0508	13	6063	7
0584	21	6385	41
1372	50	6580	18
1400	49	6681	30
1641	10	6995	22
1770	44	7047	12
2071	38	7084	48
2224	43	7275	16
2308	3	7387	32
2642	26	8004	2
2808	28	8282	25
2981	33	8321	45
3000	1	8651	4
3174	27	8819	2
3180	57	9005	34
3342	36	9009	24
4036	29	9142	40
4055	52	9194	42
4086	39	9360	51
4286	56	9413	37
4427	11	9561	35
4560	17	9585	47
4582	5		

Riktig trekning bekreftes:

M. Müller. A. Endresen.

Bøkene utleveres hos frk. Ragnhild Foss, Cam. Coll. vei 9V, mot avlevering av loddsett.

Utenbys vinnere kan henvende seg til N.K.K.F.s representant på stedet. Gevinster som ikke er avhentet innen 1. mai 1949 tilfaller N.K.K.F.

Takk

St. Olav vil herved få takke N.K.K.F. for den utmerkede innsats i forbindelse med lotteriet. Som kjent skulle inntekten gå til bladet, og vi har hatt gleden å motta nettoinntekten kr. 2400.45. Vi vil også gjerne få takke alle dem som på noen måte har bidratt til at tiltaket ble så vellykket. Dessverre fikk vi samtidig meddelelse om at trykningen av bladet er steget med 100 kr. pr. nummer, så det ville være med de mørkeste utsikter vi hadde startet dette nye året om vi ikke hadde kunnet regne med N.K.K.F.s eksemplariske forståelse av vår presses stilling og betydning.

Redaktøren.

Liturgisk kalender:

SØNDAG 23. JAN.: 3. sønd. etter Åpenbaringsfest. Ep. Rom. 12, 16, 21. Ev. Mt. 8, 1—13. Mandag: Timoteus, bisk., mart. Tirsdag: Apostl. Pauli omvendelse. Onsdag: Polykarp, bisk., mart. Torsdag: Johannes Kryssostomus, bisk., bekj., kirkelærer. Fredag: Peter Nolasus, bekj. Lordag: Frans av Sales, bisk., bekj., kirkel.

SØNDAG 30. JAN.: 4. sønd. etter Åpenbaringsfest. Ep. Rom. 13, 8—10. Ev. Mt. 8, 23—27. Mandag: Johannes Bosco, bekj. Tirsdag: Ignatius, bisk., mart. Onsdag: Marias Kyndelmess. Torsdag: Blasius, bisk., mart. Fredag: Andreas Corsini, bisk., bekj. Lordag: Agata, jomfru, mart.

SØNDAG 6. FEBR.: 5. s. etter Åpenbaringsfest.

Den katolske kristne i den moderne verden

Pave Pius XII's julebudskap

II. del.

A. Ikke isolering.

Den katolske kristnes troskap mot den guddommelige sannhets-arv, som Kristus har etterlatt Kirken, gjør oss ikke kalde og likegyldige overfor tidens alvorlige og uoppsettelige krav, slik som mange mennesker tror og hevder. Tvert imot, Frelserens tanke og eksempel, han som kom for å frelse det som var fortapt, kjærlighetsbudet og den sosiale ånd som stråler ut fra det Glade budskap, Kirkens historie viser hvordan Kirken alltid har

vært den mektige, faste og aldri sviktende støtte for alle gode krefter og for freden.

Særlig de siste pavers belæring og oppmuntringer om de gjensidige forhold mellom de kristne, samfunnet og staten, alt dette viser at de troende har den plikt, etter stand og muligheter, modig å ta opp de spørsmål som en hardt prøvet og opprørt verden må løse, så vel på den sosiale rettferdighets område, som når det gjelder den internasjonale rett og fred.

En overbevist kristen kan ikke slå seg til ro i en egoistisk og behagelig isolering, når han er vitne til

samarbeid, og ikke konflikt, på frihet og ikke undertrykkelse i den økonomiske virksomhet. Samarbeid må organiseres — til det felles beste. Friheten må ordnes — til det felles beste. Arbeidslivet er i dag delvis organisert, men hovedsakelig i dets egen interesse. Vi mener at staten som er ansvarlig for alles interesser skulle ha del i samarbeidet. Men dens rolle burde være å stimulere, rettende og ikke betvinge og dominere. Den katolske sosialfilosofi har et konstruktivt program for denne organiske utvikling av det økonomiske liv. Pave Pius XI som utarbeidet videre de sosiale prinsipper formulert av Leo XIII har trukket opp de store linjene her for 17 år siden. I pakt med dette går vi inn for fritt organisert samarbeid mellom akkrediterte representanter for kapital og arbeid i hver industrigren og i ervervslivet som helhet, under overoppsyn men ikke kontroll av regjeringen. Denne utvikling kan bare komme som frukt av grundige studier og anstrengelser for å sikre på rettferdig måte både kapitalens og arbeidets interesser til det felles beste. Vi henstiller både til ervervsledere og arbeidere av kristen tro til å arbeide aktivt med å utarbeide videre et slikt program. Det beste ville være om partene kunne komme sammen til rolig overveielse og åpen diskusjon i en atmosfære av good-will og med det mål å søke en løsning ved avtale istedenfor ved politisk eller økonomisk tvang.

Sekularismens innflytelse i rettslivet er en farlig trussel mot den kristne moral. De menn som utarbeidet grunnloven hadde en sterk overbevisning om at religion og moral er en viktig støtte for nasjonenes velferd, at en nasjonal moralfølelse ikke kan bestå uten religiøse prinsipper og at en upartisk oppmuntring av religiøs innflytelse på borgerne er av stor verdi for et godt styre. På det juridiske område viser historien den samme fundamentale forbindelse mellom religion og borgerskap. Det er gjennom loven regjeringen øver kontroll over borgerne til det felles beste og oppretter balansen mellom rettigheter og plikter. Den amerikanske rettstradisjon har alltid anerkjent menneskets uavhengelige rettigheter som utgått fra Gud, dets skaper. Den baserer lovene, om borgernes rettigheter og innbyrdes plikter i samfunnet, på et religiøst grunnsyn med mennesket som Guds skapning. Dette syn forbinder samfunnslovene med naturloven, som

igjen, er Guds morallov åpenbart gjennom menneskets fornuftige dømmekraft og samvittigheten. Menneskenes lover er derfor i sin grunn utgått av fornuften og ikke ved en viljesakt fra staten. Dette syn har alltid vært anerkjent i den amerikanske rettsfilosofi. Imidlertid har sekularismen i løpet av det siste århundre etter hvert forvirret begrepene. Den har underminert det religiøse grunnlag for loven hos mange jurister og gjort dem rede til å underkaste seg det legalistiske tyranni i en allmektig stat. Den har utnyttet klokt det delikate problem om samarbeid mellom kirke og stat i et land med forskjellig religiøs konfesjon.

Dette konkrete problem kan imidlertid løses på en praktisk måte med godvilje fra begge sider. Flere av pavenes rundskriv har behandlet forholdet mellom stat og kirke både under normale forhold og i særlige situasjoner.

Sin største seier vant sekularismen i lovgivningen under revisjon av loven om forholdet mellom stat og religion. Høyesterett har definert denne lovparagraffen slik at der oppstår en uoverstigelig mur mellom stat og kirke. Dette er en oppfatning som står i strid med både historisk tradisjon og amerikansk ånd og betyr en stor fare for samfunnet.

Vi vil derfor håpe på og be om at den nye lovtydningen snarest må bli revidert. Dette mål skal vi arbeide mot med tålmodighet og utholdenhet. Vi er fast overbevist om at det vil gagne både samfunnslivet og religionen om det opprinnelige samarbeid mellom staten og de religiøse samfunn blir gjenopptatt, uten noe spesielt privilegium til en bestemt gruppe og uten begrensning av borgernes religionsfrihet. Vi oppfordrer alle katolikker til å søke inspirasjon og rettesnor i troen for å bli opplyste og gode samfunnsborgere. Særskilt ber vi våre jurister om å bruke sine spesielle kunnskaper på dette felt. Vi står rede til å samarbeide med alle som tror på Gud for å avverge den store faren i opprettelsen av en sekularistisk stat som vil sette Gud utenfor det offentlige liv. Sekularismen er ikke bare en trussel mot de religiøse grunnprinsipper i vårt nasjonale liv, men forbereder også veien for en totalitær stat.

sine medbrødres nød og elendighet, når de «økonomisk svake» ber om hjelp, når han kjenner til arbeiderklassens berettigede krav om mer normale og rettferdige levevilkår; når han vet om de misbruk den økonomiske oppfatning av pengene som noe over de sosiale forpliktelser volder; når han kjenner til den ytterliggående og absolutte nasjonalisme som benekter eller forkaster all solidaritet folkene imellom, en solidaritet som medfører mange forpliktelse for hver enkelt mot nasjonenes store familie.

Den katolske lære om staten og det sivile samfunn er alltid grunnlagt på følgende prinsipper: etter den guddommelige vilje utgjør folkene sammen en felles familie med felles mål og felles plikter. Selv i tider da dette prinsipp og dets praktiske følger vakte sterk motstand, har Kirken nektet å være med på og akseptere den forfeilede idéen om en absolutt og autonom herskermakt uten noen som helst sosiale forpliktelser. Den katolske kristen er overbevist om at hvert menneske er hans neste og at hvert folk hører til nasjonenes store familie, hvor alle har de samme plikter. Derfor slutter han seg av hele sitt hjerte til heltmodig innsats selv om de første resultater kan synes ubetydelige og om de ofte møter motstand og store hindringer. Hensikten, målet er å fri hver eneste stat ut fra denne trangsynte egosentriske mentalitet, som kan bli den menneskelige sivilisasjons bane, dersom den ikke blir overvunnet en gang for alle. Aldri siden fiendtlighetene opphørte, har menneskene slik som i dag følt tyngden og redslene ved tankene på en ny krig, — og et brennende ønske om fred. De beveger seg mellom to motsatte poler. Noen tar opp igjen det gamle ord som i og for seg ikke er galt, men så lett kan misforståes: «Hvis du vil ha fred, så forbered deg på krig.» Andre mener å finne frelsen i denne formelen: «Fred for enhver pris.» Både de ene og de andre vil ha fred; men begge parter setter freden i fare. De første fordi de vekker mistillit, de andre fordi de styrker dem som forbereder angrep. Uten å ville det kompromitterer de fredsaken alle sammen, og det nettopp på et tidspunkt da hele menneskeheten skjelver bare ved tanken på en ny katastrofe. Derfor vil Vi i korthet peke på hva som særkjenner den gode vilje til fred:

B. Det som særkjenner den gode vilje til fred.

1. Den kristne vilje til fred kommer fra Gud.

De kristnes vilje til fred kommer fra Gud. Han er fredens Gud. Han har skapt verden for at den skulle være et fredens bosted. Han har gitt sine fredsbud. Den kristne vilje til fred har også sine våpen: Men de viktigste heter *bønn og kjærlighet*, den vedvarende bønn til Faderen i himmelen, han som er Far for oss alle og nestekjærligheten mellom alle mennesker og alle folk og nasjoner, fordi alle er barn av den samme Far som er i himlene, den sanne kjærlighet som alltid er rede til å føye seg og leve i enighet og forståelse med alle. Disse to våpen kommer fra Gud. Hvor de mangler, eller hvor man bare kjenner til materielle våpen, der kan det ikke være tale om noen sann vilje til fred; for de materielle våpen vekker nødvendigvis mistillit og skaper en slags krigs-atmosfære. Hvor det er viktig og nødvendig for folkene å bevare og styrke det kristne liv! For en alvorlig og ansvarsfull oppgave det er, valget av og oppsynet med dem som får brodd den umiddelbare rådighet over våpen og væpning!

2. Den kristne vilje til fred er lett å kjenne.

Den sanne kristne vilje til fred er lett å kjenne, lydig som den er mot det guddommelige fredskrav. For den er spørsmålet om nasjonal heder og ære ikke noen grunn til krig, ikke engang til en krigstrussel. Den vokter seg vel for å bruke våpenmakt for å gjøre sin rett gjeldende — hvor legitimt dette enn kunne ta seg ut — når følgen kunne bli en verdensbrann med alle dens forferdelige åndelige og materielle ruiner. Her dukker folkenes store ansvar opp. Det gjelder de viktige hovedpunkter som heter ungdommens oppdragelse og det å skape faste former for den offentlige menig som de moderne midler og metoder gjør så vaklende og omskiftende på det nasjonale livs områder. Nettopp nå må der en kraftig aksjon til for å styrke solidariteten blant statene til forsvar for freden. Enhver som over vold mot lov og rett, skulle betraktes som en der bryter freden og følgelig bannlyses fra det sivile samfunn. Måtte F.N.s organisasjon bli det rette og fullstendige uttrykk for denne internasjonale fredssolidaritet, ved at de utsletter i sine lover hvert opprinnelig spor som nødvendigvis utgjorde en krigssolidaritet.

3. Den kristne vilje til fred er praktisk og realistisk.

Dens umiddelbare mål er å fjerne eller i hvert fall å minske årsakene til den spenning som kunne øke den moralske eller materielle fare for krig. Disse årsaker er først og fremst de relativt trange nasjonale territorier og mangelen på de viktigste råstoffer. I stedet for med store utgifter å utføre levnettsmidler til store menneskemasser som har opphopet seg på enkelte steder, hvorfor ikke lette ut- og innvandringen av familier som ønsker å søke landsdeler hvor de med større letthet kunne finne det de trenger til livets opphold? I stedet for å innskrenke produksjonen uten rettferdige motiver, hvorfor ikke la folkene få full frihet til en produksjon som svarer til deres normale muligheter, slik at de kan tjene sitt daglige brød som frukt av sitt arbeid, i stedet for å måtte ta det imot som en gave? I stedet for å reise skranker for å hindre gjensidig utveksling av råstoffer, hvorfor ikke gjøre tilgangen fri og uavhengig av bånd som bare skaper en farlig økonomisk ulikhet?

4. Den kristne vilje til fred er tegn på styrke.

Den sanne kristne vilje til fred er styrke, ikke svakhet eller trett resignasjon. Den utgjør kun ett med den allmektige evige Guds vilje til fred. Ethvert angrep på disse goder som en guddommelig fredsvilje byr å respektere og verne er synd, forbrytelse mot Guds majestet, mot Gud, verdens skaper og styrer. Et folk som trues, er allerede et offer for urettferdig aggresjon: Hvis det vil tenke og handle på kristen vis, kan det ikke forbli i en passiv likegyldighet. Og siden folkenes store familie er solidarisk, er der enda større grunn til at nasjonene ikke har lov til å stå som rene tilskuere, eller som nøytrale ute av stand til å hjelpe. Hvem kan noensinne måle den skade som en slik likegyldighet tidligere har vært årsak til. Hvordan den har fått de store nasjoner, og enda mer de små til å føle mangelen på trygghet, og dette har ført med seg at folk, overlatt til seg selv, har måttet væpne seg stadig mer og mer. Støttet til Gud og den orden han har innsatt, er den kristne fredsvilje sterk som stål. Den overgår de menneskelige følelser som bare avskyr krigen på grunn av dens redsel og ødeleggelser, og ikke

samtidig på grunn av dens urettferdighet. En slik hegemonistisk og utilitaristisk tankegang bunner i materialisme. Den mangler en fast og sterk organisasjons solide grunnlag som ikke gir grobunn for falske illusjoner og ufruktbare kompromisser eller en angriperes ondskap. Tanken på krigens forferdelige følger og alvorlige oppgjør er ikke nok til å avgjøre hvor vidt det er moralsk lovlig, eller i et visst konkret tilfelle påkrevet å slå angriperen tilbake med makt.

III.

Det guddommelige bud om fred.

Ett er imidlertid sikkert: budet om fred kommer fra en guddommelig rettighet. Målet med det er å verne om de menneskelige goder for så vidt disse er Skaperens goder. Men blant disse goder er enkelte av så stor betydning for samfunnet, at deres forsvar fullt ut lar seg rettferdiggjøre hvis de skulle bli angrepet. Dette forsvar er en plikt for de folk og nasjoner som står solidarisk sammen, de har ikke lov til å svikte en nasjon som er offer for en angrepskrig. En oppfylning av plikten vil svekke motet hos angriperen og føre til at krigen enten unngås eller i hvert fall ikke føres til de ytterste konsekvenser, eller til at dens lidelser blir avkortet. Slik får altså ordspråket: «Hvis du vil ha fred, forbered deg på krig», en bedre mening, likeledes formelen: «Fred for enhver pris.» Hva det her gjelder er den oppriktige kristne vilje til fred. Vi blir drevet til det av selve ruinen etter den siste krigen; gjennom den tause fordommelse fra de endeløse kirkegårder med sine talløse graver. Men enda dypere inntrykk på oss gjør den mektige røst fra selve det guddommelige bud og det milde gjennomtrengende blikk fra det guddommelige Barn i krybben.

Hør! Lik en juleklokke gjennom natten klinger hedningapostelens vidunderlige ord til oss. Før var han selv en slave av det nasjonale hovmod og smålige fordommer, en tilhenger av sin rase. Nå ligger han på jorden på vei til Damaskus. Og der er Han, Kristus Jesus. Han er vår Far. Han som av to folk har gjort ett, han vil la alt fiendskap dø i oss. Han er kommet med bud om fred til dere som var i det fjerne og til dem som var nær. Det er derfor også Vi i denne time med all vår tros-kraft trygler dere elskede sønner og døtre verden over: *Arbeid for freden etter Forløserens hjerte*. I forening med alle ærlige sjeler, som selv om de ikke hører til samme rekker, allikevel er forent med oss i det felles ideal: arbeid for å utbre den kristne fredsvilje og føre den til seier.

Appell til den katolske ungdom.

Med en særlig tillit er vår appell rettet til den katolske ungdom. De uforglemmelige manifestasjoner i september 1948, hvor katolsk ungdom fra alle nasjoner var representert og samlet i Rom, har på en strålende måte gitt bevis på deres solidariske vilje til fred.

Oppe fra Peterskirkenes øverste trinn har Vi, i nærvær av en begeistret ungdom, velsignet den første sten til det framtidige *Domus Pacis* — Fredens Hus. Der skal den katolske ungdom, ansikt til ansikt med St. Peterskuppelen, få visshet for at den hører til en stor familie som omfatter alle sine sønner med den samme kjærlighet. Til dere, unge, som har ansvaret for den usikre framtid, sier vi: Vær ikke tilfreds med bare å reise *Domus Pacis* på den Aurelianske Vei; for dette er ikke annet

At vi alle må bli ett

En betraktning i anledning den universale bønneuke for de kristnes gjenforening 18.—25. januar

UT OMNES UNUM SINT

sto det på en liten medalje som lengst avdøde dr. theol. Krogh Tonning bar i sitt urkjede. «For at alle må bli ett» var mottoet i det bønneapostolat han interesserte seg så levende for.

Og nå synes det nesten som vår tids avkristning har brakt dette økumeniske arbeid ny vekst. — Men da er vel enhver kristens personlige innstilling, godviljen til å se mer på det som forener enn på det som skiller, av stor betydning.

Derfor forekom denne gamle danske salmen jeg lærte som barn meg med ett så aktuell: Den viser troen på lidelsen, ikke bare som et «oppdragende» middel — hva jo også ikke-kristne innrømmer, men som et særlig tegn på Guds kjærlighet, eller som det heter i «Kristi Efterfølgelse»: «Lidelsen er et privilegium.» Ganske visst, Kirkens usigelig styrkegivende lære at all lidelse, forenet med Kristi lidelse, kan være bot, offer, ja forbønn kommer ikke frem her. Kirken alene har maktet å tolke i hele dets dybde ordet av St. Paulus: «Nå gleder jeg meg i mine lidelser for dere og utfyller i mitt kjøtt det som mangler i Kristi lidelser for Hans legeme som er Kirken.» (Kolossenserbr. 1, 24.) Men dog synes jeg den gamle

---

enn symbolet på deres *vilje* til fred. Nå gjelder det å gjøre bruk av deres skatter og fast og våkent arbeide for å gjøre hele verden til et *Domus Pacis*, der ånden og løftene fra Betlehem føles som en svalende bris — der menneskene endelig en gang kan finne freden.

Sluttappell:

Palestina.

I dette håp trygler vi om at Den Allerhøyeste vil beskytte alle folk og alle nasjoner, særlig dem som mer enn andre trues av krig og uro og ødeleggelse. Hvordan kunne Våre tanker denne julaften unngå å ta veien om Palestinas jord der Guds Sønn som menneske har levd sitt jordiske liv? Ennå mangler grunnlaget for fred, enda fiendskapet er opphevet. Er det mulig å finne en heldig løsning, få opprettet et internasjonalt styre som kunne avhjelpe noden hos disse tusener av lidende mennesker som har søkt tilhold i landet, og få oppfylt hele kristenhetens ønske om å bevare de Hellige steder?

Vi nedber også den guddommelige hjelp over dem som er med på å sikre freden ved sin bønn og sitt virksomme arbeid, over de styrende, over dem som kan øve en viss innflytelse på den offentlige mening og i alminnelighet alle dem som har vist seg mest rede til å ta imot innbydelsen til fred, — over krigens utallige ofre og over så mangfoldige andre som synker dypere og dypere ned i elendigheten jo lenger den endelige avgjørende freden lar vente på seg, — en moralsk rettferdig og varig fred, fri for enhver rasefordom.

Idet Vi venter og håper at den guddommelige nåde vil gjøre våre inderlige ønsker til virkelighet, gir Vi dere av hele Vårt hjerte, elskede sønner og døtre, Vår faderlige apostoliske velsignelse,

salmen er et vakkert likhetstegn. Den gammeldagse danske rettskrivning har jeg etter beste evne omsatt. Og her er den:

Jeg fant en trøst da byrden tungest lå,
mitt våte blikk et deilig bilde så;
jeg spurte Gud: hvi bøyer korset ned?
Et svar jeg fikk, det ga meg atter fred.

Ditt kors det er et favntak jo så ømt,
et favntak hvorom verden ei har drømt;
det varsler om, du hviler i min favn.
Det vitner om, du vant et barnenavn.

Et favntak, ja, nu skuer jeg det grant,
et favntak barnet hos sin fader fant;
når han den spede trykker til sin barm,
da hviler barnet i sin faders arm.

Da kan det skje, den sterke kjærlighet
omfavner fastere enn selv den vet,
og barnet ynker seg og gråter smått,
skjønt kjærligheten mente det så godt.

Ja, jeg er svak, derfor jeg felte gråt,
da korset såret med sin sterke brådd.
Mitt kjøt gjør ondt; men ånden takker til
at du min Frelser så meg favne vil.

Så vil jeg ligge rolig ved ditt bryst
og lulle hjertet inn ved denne trøst:
du elsker meg, derfor du favner fast,
det er min trøst om enn mitt hjerte brast.

Men jeg er svak, min sjel er syk og matt,
rekk livets roser meg i smertens natt!
Og skal meg korset atter bøye ned,
la meg da føle det er kjærlighet!

(Fra Psalmer, 4de uforandrede Oplag,
W. Schönemanns Forlag, Nyborg 1878.)

C.

Bøker inngått til redaksjonen:

Gyldendalske Nordisk Forlag: Johannes Jørgensen: Fyen og andre dikte.

St. Ansgars Forlag, København: Den hellige Teresa af Avila's Liv. (Selvbiografi). D. kr. 13.75.

Land og Kirkes forlag: Tore Zetterholm: Den hellige lanse. Fra svensk ved Aage Hall Andersen.

ST. OLAVS EKSP. HAR MOTTATT FØLGENDE BIDRAG
TIL MINNESTEN OVER MGR. K. KJELSTRUP

Harri Fett ..... kr. 200
Chr. Christenssen ..... » 20

Tidligere innkommet ..... kr. 220
» 2 440

I alt kr. 2 660

KORSET I VÅRT LIV

Logikken og mystikken

Det er så lett å bli offer for visse illusjoner mens en går og innbiller seg at en elsker Gud!

Prøvelsene — korset vil alene være i stand til å forsikre oss om at vi befinner oss på den riktige vei. Disse prøvelser har til hensikt å rive oss løs fra de falske gleder som alle sammen tilskriver seg vår egoisme og kommer fra den. Den er i seg selv helt igjennom jordisk og «sanselig», skjønt den til en viss grad kan skjule seg under dekning av intellektuelle, sosiale eller — til og med — åndelige nytelser. De mystiske renselser virker da med til at ånden skal rive seg løs fra seg selv for så helt og holdent å gi seg hen til Gud.

Forsynet vil forresten på en særlig måte våke over denne prosess. Ingen åndelig veileder ville kunne klare å holde et så våkent øye med vår sjel som dette Forsyn gjør det. Selv vår egen oppmerksomhet — forutsatt at vi virkelig ville vie vårt sjeleliv en stor interesse — ville langt fra klare å passe på de minste detaljer i vår åndelige ferd, slik som Guds øye gjør.

Det fins altså inne i vår egen ånd en helt våken ånd, den hellige Ånd, som hvert sekund leder dette vårt så hemmelighetsfulle åndelige liv som vår uvitenhet og vår feighet fort ville ha beskadiget.

Å overgi seg til den hellige Ånd betyr derfor å sikre seg den totale seier når det gjelder å gå fremover i det åndelige liv. Her trenger vi inn i en verden som står uendelig høyere enn den som vi erfarer gjennom våre sanser og vår forstand.

Prinsippene, prosessene og resultatene vil der bli helt utilgjengelig for den alminnelige logikk.

«Ånden blåser der den vil og du vet ikke hvor den kommer fra eller hvor den går hen». Ånden viser sin absolutte frihet når den i det indre leder de sjeler som har hengitt seg til den: «Du vet ikke» og sjelen samtykker: «nescivi», dvs. «fra nå av vil jeg ikke lenger vite og bry meg med min naturlige erfaring når det gjelder Guds liv i meg». En større og større passivitet skapes da i sjelen. Det bli stillhet og natt. Helt blindet, kan sjelen ikke gjøre annet enn å rekke hånden til Ham som leder den i mørket.

Det ville være en stor villfarelse om vi absolutt ville lete etter vårt eget lys, elske det, henge oss fast i det. Å nekte å ta dette skritt i natten, å nekte å hoppe i «avgrunnen», ville være det samme som å nekte «å smake hvor Gud er god». For Han gir seg selv bare på bekostning av denne vår sjels tilintetgjørelse mens alle våre sanser og evner så å si rives i stykker.

Kristi lidelses mysterium og Kristi døds mysterium fører oss dithen. Mens vi betrakter disse mysterier virker den hellige Ånd i oss slik at vår forstand, som av naturen er helt opptatt av klare og logiske deduksjoner, må gjenomgå en natt og en lutring og i denne natt så å si bli korsfestet og gjennomstukket.

Men hvor fruktbar er ikke denne våre naturlige evners tilsynelatende død i forening med den Kristus som oppfrer seg ved alteret! Der finner vi den dype mening i Eukaristien som er veien fra det naturlige lys til den overnaturlige natt og den levende Kristus tar oss derved igjen hver dag i hånden og lærer oss sin vei: «Doce me vias tuas, Domine!»

fr. Fr. le Breton. O.P.

Kirken beleiret

En personlig redegjørelse fra kardinal J. Mindszenty

Nedenstående redegjørelse datert 16. nov. er skrevet av kardinalen og sannsynligvis beregnet på offentliggjørelse i Ungarn hvor den imidlertid ble beslaglagt av politiet:

I løpet av de siste ukene har der i hele landet vært fattet resolusjoner som fordømte «mot-revolusjonær» og «anti-populær» virksomhet som skulle være iverksatt av meg i anledning av festlighetene til ære for den hellige Jomfru. Det klages over mangel på enighet mellom kirke og stat, og fordres at jeg skal hindres fra å fortsette denne påståtte ondsinnede virksomhet.

Den virkelige hensikt med å feire disse festene til ære for den Hellige Jomfru var hverken mer eller mindre enn å utdype den tradisjonelle ærbødighet for Maria hos den ungarske nasjon og styrke vårt folks religiøse samvittighet. Spørsmål av ren politisk art har aldri vært drøftet ved disse anledninger. Ved festlighetene preket vi alltid over de ti bud, menneskets verdighet, om sannhet og barmhjertighet, alt i forbindelse med den ærbødighet vi har for Maria.

Disse dagene viet til den Hellige Jomfru har hatt det ønskede resultat. Den ungarske geistlighet, som er kompetent til å dømme om saken, har bevitnet dette i et takkebrev til meg den 3. nov. De erklærer seg her i full forståelse med meg overfor de beskyldninger som er i om-løp. Lignende vitnesbyrd er kommet fra den enstemmige offentlige mening hos de millioner av ungarere som har beholdt sin tro tross alle de forholdsregler som har vært brukt av den demokratiske lov. Alt press har vært forgjeves. I folkets øyne har anvendelsen av slike midler bare fornedret dem som bruker dem.

Med hensyn til den lovlige verdien av disse «resolusjonene», kan man bare huske på at der tross gjentatte offentlige løfter ennå ikke har vært holdt kommunevalg i Ungarn siden krigens slutt, med unntagelse av Budapest. Av den grunn kan beslutninger fra land- eller bykommuner ikke ha noe konstitusjonelt grunnlag. Det er ikke annet enn et uhederlig spill med det offentlige liv for å gjennomtvinge uttalelser mot folkeviljen i en nasjon som er berøvet alle muligheter for konstitusjonelt liv og tvunget til taushet under trussel av å miste levebrød og personlig frihet. Utallige eksempler viser hvordan forsøk på å utøve demokratisk talefrihet resulterer i avskjedigelser og lignende. Jeg sørger over ofrene for disse følgene. Jeg sympatiserer dypt med dem som møter slik tvang. På samme tid er jeg dypt rørt over alle de herlige eksempler på fasthet og trofasthet.

Med hensyn til klagerne så har de hittil ikke gjort noe forsøk på å bevise saken. Vi ba regjeringen offentliggjøre eventuelle dokumenter og la dem bli bedømt av den offentlige mening verden over. Den unnlot å gjøre dette og kom isteden med vage og generelle beskyldninger.

Der er ingen overenskomst mellom kirke og stat, eller rettere sagt mellom partene. Men alle kjenner til at den innbydelse som var lovet av regjeringen om forhandling ble vel mottatt av kirken. Videre erklærte man seg villig til å løse spørsmål angående kirken på forhandlingsbasis. Men nettopp de viktigste spørsmål, som nasjo-

nalisering av skolene, ble avgjort av staten på en ensidig måte før innbydelsen kom. Naturligvis skulle kirken derved spille syndebukk.

Det er imidlertid med største sinnsro at jeg ser på disse bølger som er pisket opp på kunstig vis. På dette sted, hvor jeg holder til etter Pavestolens vilje og ikke som representant for noe politisk parti, er det ikke sjelden å se opprørt hav. Historien er stadig i bevegelse. To av mine forgjengere falt på kampplassen, to ble fratatt alt de eide ved konfiskasjon. John Vitéry ble kastet i fengsel. Martinuzzi falt for morderhånd fra de mektige på hans tid. Og Pázmànij, den største av dem alle, ble sendt i landflyktighet. Karoly Ambrus døde av en epidemisk sykdom. Helt til sin død hadde han vært utrettelig til å besøke og ta seg av syke. Men ingen av mine forgjengere har stått så hjelpeløs som jeg er. Så mange falske beskyldninger oppfunnet med hensikt, gjendrevet hundre ganger, men fortsatt og hårdnakket spredt, har aldri omgitt noen av mine 78 forgjengere slik som de omgir meg. Jeg holder stand for Gud og kirke og fedreland. For dette er den historiske plikt som er pålagt meg av tradisjonen i dette landet, den mest foreldreløse nasjon i verden. Sammenlignet med nasjonens prøvelser er min egen skjebne uten betydning.

Jeg beskylder ikke mine anklagere. Hvis jeg senere må forklare stillingen blir det et utbrudd av tårer, av lidelse, en skjelvende følelse av mitt folks rettsindighet. Jeg ber for en verden av rettfærd og barmhjertighet og også for dem, som ifølge Mesterens ord, ikke vet hva de gjør. Jeg tilgir dem fra dypet av mitt hjerte.

*

Som kjent har den Hellige Stol stillet seg solidarisk med kardinal Mindszenty i hans kamp, og der strømmer daglig inn solidaritetserklæringer til pave Pius XII fra hele den katolske verden. L'Osservatore Romano kan hver dag spaltevis referere telegramtekstene. Der foreligger også en varm oppslutning fra presteskaper og de troende i Det Apostoliske Vikariat undertegnet av biskop dr. Mangers.

To urovekkende bøker av Sven Stolpe

Av magister Daniel Haaknsen

Sven Stolpe har utgitt to romaner med katolske emner. Den første kom på Bonniers i 1947 og heter «Lätt, snabb och öm». Den er kommet i en god norsk oversettelse (av Carl Fredrik Engelstad), men med en flau, romantisk tittel: «Fjern melodi», på Land og Kirke. Den andre kom i 1948 og heter «Sakrament. En roman om kärlek».

Det er dypt personlige bøker, så personlige at de også kaller på en personlig anmeldelse. Det er for øvrig vanskelig å holde en objektiv tone i denne anmeldelsen. Jeg har ikke noen klar reaksjon på disse to bøkene. De forvirrer. Så meget er klart: det er betydelige åndsverker, og de er ikke lytefri. Men om lytene er uvesentlige skjønnhetspletter, eller om de på en dypere måte skjemmer verkene, det er det umulig for meg å avgjøre i dag.

Enkelte trekk ved disse bøkene misliker jeg av rent personlige grunner, — det er en temperamentssak. Den siste boken heter «Sakrament» og handler om et

menneske som er «sakrament» for et annet. Det liker jeg ikke, for *Ekteskapet* hvor dette forhold er *virkelighet*, er et sakrament som ikke får slippe til i boken. Det eneste «ekteskap» en møter er angelisk, «hvitt», det vil si i høy grad ufullbåret.

En ting som stundom kan trette, er den sakrale atmosfæren som personene i denne boken ånder i. Man kan føle seg overveldet av så meget klosterduft og hellighet og ønske seg litt tobakksrøyk i stedet for røkelse i nesen, et stenk av regnvåt luft i stedet for vievann.

Men slike innvendinger blir smålige hvis en tar dem for alvorlig. De kan ikke skygge for at bøkene er skrevet av en dikter med vidde, frodig humør og fantasi. med stor fabuleringsevne og, hva mere er, med evne til å gi seg i kast med de høyeste problemer i menneskelivet, evne til å dikte om det åndelige livs mysterier.

Når jeg kaller bøkene urovekkende, er det først og fremst i posetiv betydning: de lar oss tilbake med uro i ånden. Mens vi hele tiden holdes fast i en spenning som både kan bero på dyp sjeelig interesse for personene og på en infam forteller-teknikk, tvinges vi inn på bølgelengde med mennesker som, i godt eller i ondt, lever slik at vår egen søvnige kristelighet ikke bør føle seg trygg. Det er underholdningslitteratur og det er vekkelseslitteratur, og det er stor diktning.

Men her føler jeg en uro av annen art. Det er nemlig ikke stor diktning hele tiden. Hvor meget kan en tåle av kunstnerisk svikt i bøger som disse? Hvor store svikt har en med å gjøre?

At bøkene er ujevne, merker en fort. Innimellom gripende, rørende eller skakende bilder og skildringer, realistiske og kunstnerisk tette, finner en avsnitt som bare en ytre teknisk ferdighet fra dikterens side får oss til å akseptere. Noe av det som virker dødt, er interiørene fra et dominikanerkloster i Paris. (I «Lätt, snabb och öm».) Tydeligvis et emne dikteren i dypere mening ikke *vet* meget om.

Men også utenom dødpunktene kan man stundom bli betenkt. Det er gjerne ved de punkter hvor diktningen topper seg, blir mest ekte, mest befridd. I «Sakrament» er for eksempel skildringen av Jacques i anger gripende god. I slike tilfelle kan en komme til å spørre seg: er det ikke meget av *det andre*, meget i skildringen av den store katolske skuespiller Erik Leppold for eksempel, som er trått ut av dikterens *hjerne* mer enn av gjennomlevde skikt i hans personlighet? Blir vi ikke stundom bytte for et fromt *bedrageri*: vi møter i samme åndedrett dikteriske intuisjoner som dikteren kan stå inne for og gi befridd form, og en rekke *resonnementer* som ikke har det gjennomlevdes garanti? På dristige Alper hvor denne dikteren leder våre føtter, vil man helst ikke risikere å ha en fører som er våken hele dagen, men utilregnelig to ettermiddagstimer hver uke.

Til denne bekymring kommer endelig en tredje. En prest som er dum og ikke vet hva han skal si, men som direkte og hjelpeløst blir Guds talerør og går omkring og sier Guds sannheter som forferder ham selv, — vel, vi kunne akseptere ham når han ble bevisende tegnet. Men når denne tungetale blir *epi-*

demi, når vi treffer hele *tre* prester av den typen i «Lätt, snabb och öm» og en ny variant av typen i «Sakrament», da blir en mistroisk overfor en slik snarvei inn i dikterisk skildret mystikk. Man føler trang til å si det en gjerne ville sagt Kandsdorf i «Lätt, snabb och öm»: du taler om opplevelser du har hatt, av mystisk art, og som du ikke kan skildre fyldestgjørende. Da skal du bare springe over dem, for i kunstens verden interesserer vi oss nettopp for det som kunstneren kan få oss til å oppleve ved hjelp av ord og andre ytre tegn. Alt annet er mystifikasjon. Skal en prestemystiker ha plass i en roman, ville vi gjerne se litt dypere i ham og ikke avspises med at det *er* en gåte for ham og oss, men Gud taler altså gjennom hans munn uten at han selv kan noe for det.

Hvor vesentlige disse innvendingene er, vet jeg altså ikke. Ett er sikkert: som *betraktning*s-bøker er de to romanene ypperlige. Den som leser betraktning-bøker, har selv så meget modenhet, at han evner å holde hodet klart. Han vil oppdage at Stolpe er en *vis* mann som vet meget om menneskesjelen og har arbeidet meget med virkelig sjeelige problemer. Han får leseren til å gå i seg selv, og det er ikke dårlig gjort, når en tenker på den store trang vi alle har til å få være i fred og leve et sikret liv, uten altfor meget viten om oss selv og om vår egen skjebne her og i evigheten.

Det som i særlig grad virker urovekkende, er Stolpes skildring av de katolikker som lever et uegentlig kristent liv, mennesker med en død sjel som er like «moralske» som alle andre, men som uten å vite det lever på disiplin og rutine og er bytte for et *drepende* hovmot. Første fase, det døde liv, får han ikke alltid riktig til. Men mennesket blir vekket og gjennom kriser, anger og tilbakefall, i kamp mot et hovmot som kjenner tusen smutthull, arbeider det seg fri. Det blir levende, i stand til å gråte, elske, ydmyge seg, ofre, lide, dø . . . Denne kamp for sjeelig frigjøring, — preger den ikke oftest vårt liv ved sitt fravær? Fraværet kan Sven Stolpe få oss til å føle. En tør nesten ikke tenke på hva som kunne skje hvis følelsen av fravær, av forstening, av død, av kulde ble tilstrekkelig intens . . .

Stolpes bøker er imidlertid ikke bare beregnet til betraktning, de vil gi opplevelse, opplevelse av noe ekte, noe gjennomlevd, noe fullbåret, — de er skrevet i romanform. Som romaner er de meget spennende, fulle av interessante typer og overraskende hendelser, levende opptrinn, skarp karakteristikk, dristig avsløring. (Barnebøker er det *ikke*!) Men det er altså overfor Stolpes romankunst at forbeholdene kommer, — store eller små, det får tiden avgjøre. Mitt hovedinntrykk er at Sven Stolpe bærer i seg en meget stor dikter som ikke får slippe ordentlig til fordi han ikke i tilstrekkelig grad respekterer kunstens krav til askese, til mistro overfor en lett penn, til tålmodig fordypelse og til helhet i opplevelsen. Men i så henseende er det sterk vekst fra «Lätt, snabb och öm» til Sakrament», og det skal bli *meget* spennende å se hva fremtiden bærer i sin favn.

Daniel Haakonsen.

Musikkens plass i bønnens liv

Ved cand. phil. Borghild Gundersen

Den store dominikanerpater Sertillanges som døde for et halvt års tid siden, har i sitt rike forfatterskap en liten bok som skiller seg litt ut fra de andre rent teologiske og filosofiske verker. Boken heter *Prière et Musique*, og den inneholder noen betraktninger over forholdet mellom bønn og musikk. Den er av interesse for alle dem som ønsker å få en dypere forståelse av liturgi-ens vesen. Derfor skal jeg gjengi noen av bokens hovedtanker:

Pater Sertillanges begynner med å si at bønner er av naturen musikalsk. Likesom et hvert ord som hever seg, går bønnens ord sangen imøte. Ordet er en lyd, hvor sangen er innesluttet, og all lyd er på bunnen musikalsk. Sangen er lyd som er satt i system og underkastet rytme. Forat lyden skal gi oss et musikalsk inntrykk, må lydbølgene ha en viss regelmessighet. Sangens første elementer finnes i vokalene. Det er derfor at de språk som er rike på vokaler, gir oss et musikalsk inntrykk, slik som det er tilfelle med latin.

Noen av antikkens filosofer hevdet at musikken er alle tings lov. De sa at alt som eksisterer er gjennomtrengt av rytme og musikk, av kjærlighet, hensikt og mål. Selv om vi ikke kan gå så langt at vi lar musikken forklare universets vesen, erkjenner vi dog den sannhet at alt liv har en viss rytme. Bevegelsen er rytmisk og i noen grad musikalsk, og åndedrettet, vårt fysiske livs vokter, er det mest rytmiske av alt. Vi vet også så vel at kjærligheten vil gi seg uttrykk i sang.

Siden det er slik at alt synger, og at det i alle ting er kjærligheten som synger, eller lengselen etter kjærlighet, da skulle bønner fremfor alle andre ting være bestemt til å synge. Bønner kommer fra den sjel som elsker, og den er rettet mot kjærlighetens opphav.

I og med at bønner søker uttrykk, er den inne på den samme vei som det musikalske språk. Oet er det indre liv som strømmer over og vil meddele seg ved hjelp av sitt instrument, legemet, eller mere bestemt stemmen. Vi er skapt slik at legemet er et besjelet instrument. Dets liv kommer fra sjelen, som beveger seg i harmonier og rytmer.

Musikken kan tjene bønner på to måter: som uttrykksmiddel og for å vekke sjelen til bønn ved å gripe den og lokke frem de edlere deler. Hvis nåden kommer til, får musikken et sakralt preg. Når den knyttes til liturgi-ens ord, kan kirkemusikken regnes med til sakramentaliene, fordi den er et aktivt symbol. Musikken er knyttet til bønner som ordet til tanken og vår sjel til den Hellige Ånd. Den styrker bønner og gir den dens fullstendige form.

Pavene har alltid betraktet musikken som vesentlig i Kirkens liv. Pave Pius X, en av kirkemusikkens beskyttere, sa: «Jeg vil at mitt folk bare skal be i skjønnhet.» Hvis vi ønsker at bønner skal synge, faller det av seg selv å forlange at sangen fullbyrdes i skjønnhet, for skjønnhet hører med til fullkommenhet. Fullkommen vil si det som går til det ytterste av seg selv, til sitt vesens grenser. Derfor er det som ikke er vakkert, bare en ufullstendig virkeliggjørelse. En sang uten skjønnhet betyr derfor en forringelse av bønner, mens vi ønsket det motsatte, nemlig fullkommengjørelsen.

Hvilken musikk er kallet til å be? I pave Pius X's «*Motu proprio*» blir det skjelnet mellom tre slags musikk:

- 1) Den gregorianske enstemmige sang,
- 2) Palestrinas og hans skoles polyfone musikk,
- 3) Moderne musikk, vokal og instrumental.

I liturgien har selvsagt den gregorianske musikk første-plassen. Palestrinas musikk hører også hjemme der, men som nummer to. Den moderne musikk blir delvis utelukkaet fra liturgien, men ikke fra kirkemusikken. Den har også sin plass i helligdommen.

Det som gjør den gregorianske sang egnet til å være den katolske kirkes spesielle sang, er følgende fortrinn: Den holder seg nær til de hellige tekster og kan underordne seg. Den er rolig, enkel og lineær i sine bevegelser. Den distraherer ikke sjelen ved å trekke den mot den uavhengige musikk, som i og for seg er verdifull, men ikke hellig. Den er maksimum av bønn og minimum av musikk.

Den musikk som er knyttet til gudstjenesten, må ikke frigjøre seg fra den tanke og de følelser som den skal tolke. Tanken skal tjene sin gjenstand, ordet skal tjene tanken, og sangen skal tjene ordet. I den gregorianske enstemmige sang er ordet det viktigste, for det skal tale til Gud og fra Gud. Det musikalske språk kan bare antyde og appellere til det underbevisste, men det erstatter ikke ordet. Det finnes hverken åpenbart eller inspirert musikk. Gud har ikke sunget, men talt til oss da Han ga oss sin åpenbaring. Gud henvender seg til vår ånd og oppretter kontakt med den bevisste del av vår sjel, mens musikken hersker over andre deler av sjelen.

Palestrinas musikk hører hjemme på det liturgiske plan, men den er mindre tilfredsstillende der enn den gregorianske musikk, fordi den er mindre knyttet til ordet. I stedet senker den seg i harmoniene.

Pave Pius X gir plass for den moderne musikk i Kirken, fordi han slipper inn alt det som ber, og moderne musikk kan være dypt religiøs, selv om den oftest ikke er liturgisk, dvs. ikke harmonisk underordner seg den liturgiske tekst og den hellige handling, men vil likesom bli en gudstjeneste for seg selv. Her kunne pater Sertillanges ha henvist til en bemerkning av Hector Berlioz: «Orglet er paven, orkestret er keiseren. Det er best ikke å utsette seg for en ny investiturstrid.»

Musikken skal be i bønnens hus, og ikke tillate seg andre friheter. Når musikken knyttes til gudstjenesten, må den ikke forstyrre ved å tiltrekke seg oppmerksomheten. Teatralisk musikk blir forbudt i kirken, ikke fordi den er syndig, men fordi den hellige bygning ikke vil tjene to herrer. Kjernen ved vanskeligheter er musikkens egenverdi. I moderne musikk er det også et element av nytelse som eldre musikk ikke kjente. Dette er ikke noe galt så lenge nytelsen holdes innen sine rette grenser. I religiøs musikk har nytelsen den oppgave å få sjelen til å hengi seg med mere styrke til gjenstanden for sin sang, med andre ord å få sjelen til å gjøre bedre det som den gjør med glede: nemlig å prise Gud.

Vi kan gjerne glede oss over musikken og la den utfolde seg etter sitt eget vesen, men dette må ikke resultere i at vi lar den få lov til egoistisk å søke seg selv.

Vi ber ikke for nytelsens skyld, men på grunn av de guddommelige gjenstanders verdi. Imidlertid, med erkjennelsen av disse ting følger også gleden over dem, og denne glede styrker kontakten mellom sjelen og det som den elsker. Slik kan også den moderne religiøse musikk

En fantasifull barnebok

Eugenie Winther: «Mot ukjent mål.»
N. W. Damm & Søn, Oslo. 160 s.

Barn og bøker er et problem som nok kan volde for-eldre problemer. Hvordan skal man blant den flom av barnebøker som er kommet de senere år kunne velge de som svarer til de mange krav en må stille til en barnebok? Jeg kan ikke her komme inn på disse kravene, men må nøye meg med å peke på at ved siden av at bøkene må tilfredsstillende barnas krav til underholdning og spenning må de også virke oppdragende og føre barnas litterære smak i den riktige retning. For å bedre forholdene har Damm & Søns forlag startet en ny rekke, «Regnbue-serien», som skal «omfatte særpregede og aktuelle bøker med idealt innhold». En slik forhåndsreklame gjør en unektelig nysgjerrig, og det er med spenning en åpner denne første boka i serien av vår kjente barnebok-forfatterinne Eugenie Winther. «Mot ukjent mål», har hun kalt den. Det er mange gode ting å si om boka som skulle passe godt for barn i 11—14 års alderen. Moraliseringen er fikst gjort, den er lettfattelig, men selv barn vil forstå at verdensproblemene ikke er fullt så enkle som forfatterinnen gjør dem til. Litterært sett er første del absolutt best.

Som det skal være i en barnebok går det like løs på handlingen uten nødvendig detaljering. Vi befinner oss i en krigsherjet by et sted i Europa og følger to hjemløse barns kamp for å leve. Det er en gripende skildring som gjør sterkt inntrykk. Siden kommer vi til et ukjent land, Spero, hvor menneskene har klart å utnytte atomkraften til menneskenes beste istedetfor til krig og nød. Etter den lovende innledning blir en litt skuffet over denne delen. Fantasien løper av og til av sted med forfatterinnen, det veltes på så altfor mange detaljer som svekker komposisjonen. Men forfatterinnen har mye godt på hjertet, slik at en trygt kan anbefale boka til barn av i dag. De selv burde også ta Dem tid til å lese denne pedagogisk høytstående barnebok. *Johannes Bruce.*

Norsk katolsk ungdomsforbund mottar nyttårshilsener

Norsk Katolsk Ungdomsforbund har mottatt en rekke utenlandske hilsener i forbindelse med julen og årsskiftet. En har særlig merket seg de hjertelige hilsener fra Det Internasjonale Katolske Ungdomsforbund med hovedsete i Rom og fra det tyske ungdomsforbund. Sistnevnte har gjennom sin formann, hr. Josef Rommerskirchen sendt Ungdomsforbundet et lengre brev der det bl. a. heter:

«— Særmerke for det år som har gått, var dette: Ved mange beskjedne og mange storslagne tegn har vi kunnet erkjenne og oppleve samhörigheten med katolsk ungdom i andre land. Den hemmende, deprimerende mistilliten er blitt borte, og vi er blitt frigjort til å arbeide på vår solidering. Alle våre anstrengelser går ut på at «Christus

hjelpe oss til å overgi hele vårt vesen til Gud på en mere fullkommen måte. Det som musikken skal fremkalle i oss, er udefinert. Den antyder noe som er hinsides enhver nøyaktig visjon eller følelse. Den svarer til religionens gjenstand, for denne er også et vesen uten grenser.

Borghild Gundersen.

må leve i tysk ungdom», og dette skal være vårt bidrag til det store fredsverket som vi må arbeide på og fullende i fellesskap. Vi vil holde fast ved det vi har begynt på, selv om nød, elendighet og Gud-fiendtlige makter gang på gang trer hindrende i veien for oss. Deres tillit som er en så stor hjelp, skal ikke bli skuffet. Ta imot vår oppriktige takk for den.

Det som den kvinnelige katolske ungdom alt for en tid har kunnet glede seg ved, er nå også blitt virkelighet hos den mannlige ungdom: Samhörigheten i troen er blitt synlig ved et internasjonal fellesskap. At dette fellesskap skal være gjennomtrengt av overbevisende kraft og stråle den ut, det ønsker vi og ber om av hele vårt hjerte. Da kan katolsk ungdom av alle nasjoner hjelpe til å virkeliggjøre julebudskapet:

Ære være Gud og fred for menneskene.»

Ingeniør Ørnulf Rentler Bang

Fra Arendal er kommet det sorgens budskap at ingeniør Ørnulf Bang er omkommet ved et ulykkestilfelle i Kristiansand 3. juledag, 68 år gammel. Han var av St. Franciscus menighets eldste medlemmer, opptatt i kirken i 1918, en overbevist katolikk som i hele sin livsførsel, ikke minst ved sin brennende kjærighet til Alterets hellige sakrament, vitnet om sin tro.

I «Vestlandske Tidende» leses følgende nekrolog:

«Siste reis» var tittelen på en bok som ble funnet, delvis gjennomlest, på ingeniør Bangs hotellværelse i Kristiansand. Lite ante han nok selv, da han 2. juledag bega seg på sin reise i embets medfør til Kristiansand (han skulle jo gå av fra nyttår), at denne reisen virkelig skulle bli hans siste. Nå er da vissheten kommer om at så er det.

Hvis den gamle betegnelsen — en hedersmann — noensinne er på sin plass, så er det om ingeniør Bang. Traust, solid var han, til å stole på. I mange år, over 30, var han Norsk Veritas' betrodde besiktigelsesmann for både Aust- og Vest-Agder. Stadig i aktivitet. Aldri syntes arbeidsbyrden å bli for tung. Da han for tre år siden skulle gå av, ble han anmodet om foreløbig å bli stående. Betegnende er det at han, når han nå endelig ved nyttår skulle bli fri til å nyte sitt velfortjente otium, ble posten delt mellom to yngre. Det ble for meget for én. Han klarer det. Inntil han på sin «siste reise» falt på sin post.

Rikt musikalsk begavet som ingeniør Bang var, har han gledet mange med sin vakre kunst. I de senere år har ikke tiden tillatt ham å ofre seg for musikken som tidligere. Men helt til det siste var han en høyt skattet frivillig organist i St. Franciscus' kirke. Hans plass står nå tom. Han vil etterlate et dypt savn.

Vi lyser fred over ingeniør Ørnulf Bangs minne. R.I.P.

H. Kielland Bergwitz.

Vi har også mottatt et vakkert brev fra frk. Sigrid Boe, som i varme ord skildrer den avdøde trossfelle og slutter:

St. Franciscus menighet vil savne ham dypt og minnes ham med den største takknemlighet og be om at Gud vil gi ham den evige hvile og la det evige lys lyse for ham. Dødsfallet har gjort et meget sterkt inntrykk ikke bare blant hans trossfeller, men i hele Arendal, og man har vist den største sympati og medfølelse med hans hustru og mange barn.

INDEKS OG ÅNDSFRIHET

Jeg har med stor interesse fulgt diskusjonen mellom pastor Hansteen Knudsen og magister Engelstad m. fl. ang. «Indeks og åndsfrihet». Det har også vært interessant fordi måten de forskjellige syn — kanskje de kan kalles påstander — er ført på et saklig og så høyt nivå, at det tydelig gir tilkjenne, at det er lærde kapasiteter som er i ilden på begge sider. Allikevel er alt lagt frem i en slik form eller på slik måte, at også en ulærd har fått tak i sakens gjenstand.

Jeg skal vokte meg vel for å imøtegå eller forsøke noe slags supplement til diskusjonen (Rom. 12, 1—5). Jeg vil bare helt like til fortelle hvilke refleksjoner diskusjonen har fremkalt i meg.

Jeg begynte med å stille meg selv en del spørsmål, spørsmål jeg også selv ville forsøke å finne svar på — alt ut fra mitt eget «jeg». Det første ble da naturlig dette: «Mistet jeg noe av min tidligere åndsfrihet da jeg konverterte?» Svaret ble et ubetinget «Nei». «Hvorfor?» «Fordi, da jeg avla mine løfter til Gud og Kirken var jeg helt overbevist om å gjøre det eneste riktige. Jeg følte at jeg da hadde fått fotfeste for mine skritt i livet. Jeg skal villig innrømme at jeg den gang ikke hadde kjennskap til Indeksen, men selv om så hadde vært tilfelle, ville det ingen innflytelse hatt. Et hvert løfte her i livet forplikter og innebærer ansvar, som også kan gå ut over ens personlige frihets idealer. Er man ikke villig til å ofre noe for et godt og riktig løfte, bør man vokte seg for slike løfter.

Jeg har ved min konversjon forpliktet meg til troskap og lydighet. Hva har jeg fått som vederlag? Det største et menneske kan opnå her i livet: at omsorgen og sjelepleien ligger i gode hender. Jeg har med god grunn fått en ubetinget tillit og ærbødig aktelse for såvel den høyeste ledelse i Kirken, som til min skriftefar og sjelesørger. Er ikke dette mer verd enn om det skulle hende en gang at jeg ikke kan lese en bok som er belagt med Indeks? — en bok som etter all sannsynlighet ville ligge alt for høyt for meg.

Hvis min personlige frihet som katolikk ikke kolliderer med strengere forbud enn lesning av Sartres bøker, da betrakter jeg meg fremdeles som en fri mann. Og skulle flere forfattere «lide» samme skjebne, så er det bare å være lydig. Her er intet «både og» men «enten eller». «Hva du gjør det gjør helt, ikke stykkevis og delt.»

J. Norheim.

Ytterligere innlegg i direkte forbindelse med indeksdebatten inntas ikke.

Red.

UTLANDET

VATIKANET. En KIPA-melding vil vite at man i Vatikan-kretser nå ikke lenger regner med at den ledige post som kardinal-statssekretær vil bli besatt under den nåværende pave. Det forklares med at pave Pius XII i praksis selv utøver dette viktige embete. En kan ofte i utenlandspressen se Monsignore Montini benevnt som «fungerende kardinal-statssekretær». Det stemmer forsåvidt med Mgr. Montini i egenskap av sjef for Statssekretariatets seksjon for ordinære saker kommer mest i forgrunnen i den daglige administrasjon og representasjon av statssekretærembetet. Ved hans side inntar sjefen for seksjonen for ekstraordinære saker, Mgr. Tardini, en betydelig posisjon. Begges embetstitel er

egentlig Sostituto, stedfortreder, men rang av «eksellense». Både Mgr. Montini og Mgr. Tardini er kjent for fremrakende dyktighet og blendende intelligens, så en kan forstå at Pave Pius XII, som tidligere sjef for Statssekretariatet, ikke har hastverk med å utnevne en egen kardinal-statssekretær.

VATIKANET. Alt tyder på at pave Pius X, som døde i 1914, vil bli saligerklært i 1950. I den pågående Beatifikasjons-process har også den nåværende pave avgitt vitnemål.

VATIKANET. Pave Pius XII mottok 5. des. den argentiniske utenriksminister dr. Juan Atilio Bramuglia, i audiens. Audiensen fant sted i pavens privatbibliotek og under samtalen som varte i ca. 40 minutter takket den Hellige Far den kjente statsmann for hans iherdige arbeid for freden.

ROM. *Verdens eneste birgittiner-munk død.* Pater Benedict Williamson er ifølge «Hemmet och Helgedomen» død i Rom for noen uker siden, 80 år gammel. For han 28 år gl. ble opptatt i kirken, hadde pater Williamson studert juss og arkitektur. 1909 ble han prestevigslet i Rom. Han gjenopprettet den mannlige gren av Birgittinerordenen og hadde samlet en liten kommunitet av Birgittinermuncker omkring seg. Men under den forrige verdenskrig ble den oppløst og pater Williamson dro til Rom, der han har levet siden 1922. Han var kjent som forfatter, og ikke mindre enn 5 av hans bøker var viet den hl. Thérèse av Lisieux. Dessuten hadde han skrevet en Birgittinerordenens historie.

UNGARN: *Kardinalen som ble arrestert.* Erkebiskop Jozsef Mindszenty, som er blitt arrestert av den ungarske regjering, har vært Ungarns overste romersk-katolske geistlige siden 1945 da han av paven ble utnevnt til kardinal. Den daværende ungarske samlingsregjering, som omfattet flere kommunister, gjorde ingen innsigelser mot utnevelsen. Men da de politiske utrenskninger begynte og kommunistene overtok makten, ble forholdet mellom stat og kirke mer spent, til tross for at de ungarske kommunister erklærte seg for kirkevennlige. Allerede høsten 1945 sendte kardinal Mindszenty ut et hyrdebrev hvori han beskyldte det nye styre for lovloshet og terror. Mange prester leste hyrdebrevet fra prekestolen. På grunn av kardinal Mindszentys sterke posisjon i det alt overveiende katolske land, våget ikke myndighetene å skride inn mot ham den gang. Men etter som all politisk motstand i landet ble utryddet, ble erkebiskopen opposisjonens eneste talsmann. Kommunistene har derfor i lang tid forsøkt å undergrave hans stilling. Det har vært organisert flere pressekampanjer mot ham og protestresolusjoner har vært fabrikkert på løpende bånd.

Striden mellom regjeringen og erkebiskopen nådde høydepunktet da loven om at staten skulle overta de katolske skoler ble vedtatt. Kardinal Mindszenty motarbeidet loven av all kraft. Han talte på massemøter rundt i landet og advarte folk mot de farer det ville innebære å la det totalitære styre få hånd om oppdragelsen av barna. Han henstilte til foreldrene å holde sine barn borte fra skolene da de åpnet igjen i høst og sørge for at de fikk undervisning hjemme. I oktober erklærte han seg dog villig til å forhandle med regjeringen, som nå har svart med å arrestere ham. Anklagen går ut på hoyforræderi, spionasje og svartebørsvirksomhet. At aksjonen ikke kom umentet på ham selv, viser et hyrdebrev han sendte ut for en måned siden, som han kalte «Min svanesang». Brevet sluttet med ordene: Herre, forlat dem, ti de vet ikke hva de gjør. Til tross for at myndighetene gjorde sitt ytterste for å hindre det fra å bli utbredt, har det funnet veien ut blant folk og har vært meget diskutert.

Kardinal Mindszenty har alltid kjempet mot overgrep, enten de kom fra kommunister eller nazister. Under krigen tok han kraftig til orde mot jødeforfølgelsene og ble arrestert i 1944 etter ordre fra Berlin.

Hans kamp mot det kommunistiske styre i Ungarn har hatt betydning utenfor landet, og han er i stadig større grad blitt sett på som kirkenes fremste representant bak jernteppet. For en tid siden het det i en erklæring fra Kominform at den katolske kirke ikke hadde noen plass på Balkan. Arrestasjonen av kardinal Mindszenty kan bety innledningen til en skjerpet kamp mot den katolske opposisjon i disse land.

(Aftenposten.)

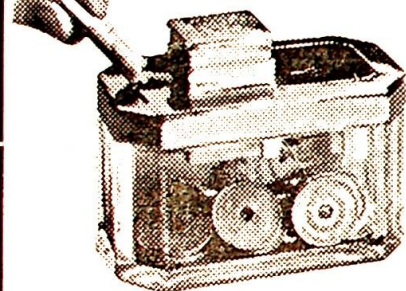
Mariakongregasjonen. Oslo

Møte i St. Josephs kapell onsdag 2. februar kl. 19.30.

Deretter *generalforsamling* i foreningslokalet.

Forslag til styremedlemmer sendes skriftlig til valgkomitéens formann, fru Regina Olafsen, Fredensborgv. 21, Oslo.

SPAR MENS DU HAR
- men spar i KLAR!

„KLAR”
Fåes i banker over hele landet

Johan Olsen & Sønner

Murmester og entreprenørforretning

Kongensgt. 17, Oslo.

Etabl. 1896.

Telf. 42 50 85 - 42 52 23

Trykksaker — Protokoller
Kontorrekvisita

WITTUSEN & JENSEN A/S

Tlf. 42 18 80 (centralbord) - Oslo

„De hellige tre konger”

Julespill av Henri Ghéon

(oversatt fra fransk)

vil bli oppført på *Sankta Katarinahjemmet*, Gjørstadgt. 8, Oslo.

Søndag 23. januar kl. 13 (for barn over 8 år)

Mandag 24. januar
Fredag 28. januar
Søndag 30. januar } kl. 20.30

Entré: Voksne kr. 2.—. Barn kr. 1.—.

Forsalg av billetter på *Sta Katarinahjemmet* og ved inngangen.

BUFFET — LOTTERI

TUNG HØRTE:

Nå er det nye OTICON høreapparat kommet som De i egen interesse bør prøve. Det er et glimrende rørforsterket apparat, og med dette kan de tunghørte høre både ved samtaler, foredrag, kirker etc. Våre kunder er henrykt over hvor klart og naturlig en hører med OTICON.

Apparater sendes til prøve.

Undertegnede, som har vært i firmaet 28 år, har den lengste erfaring i bransjen, og står gjerne til tjeneste ved valg av apparat.

Vi har lagt inn høreanlegg i ca. 70 norske kirker.

AMERICAN NORWEGIAN OTICON, A. BRUCE
Fridtjof Nansens plass 6, Oslo.

Telefon 42 33 32.

Norges eldste spesialforretning i høreapparater.

NEBB er stedet for
alt elektrisk

Ø. Slottsgt. 8, Oslo Telefon 42 19 54

TAPETHUSET

Tordenskjoldsgt. 6 b, Oslo.

Tlf. 41 07 76.

Tapeter — Linoleum.

**HANS KARLSEN
MALERFORRETNING**

Utfører all slags
malerarbeid.

Tordenskjoldsgt. 6 B.

Tlf. 41 07 76 — Oslo

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRÅ

Ullevålsv. 1, Oslo.

Tlf. 33 23 34 - 33 22 46

Privat 55 85 50 - 69 43 72

Spesialforretningen i

RUSTFRITT STAL

for sykehusene

KNUT JUUL CHRISTIANSEN

Stortingsplass 7 II (Morgenbl. gård)

Tlf. 33 36 24 - Oslo

Tlgr.adr.: RUSTFRIKNUT

Hvert enkelt nummer av

«ST. OLAV»

er en prekestol, der troens sannhet blir forkynt utover landet. Bladet som forsvarer Kristi Kirke og orienterer om dens liv og lære.

«St. Olav» trenger din støtte, — ditt abonnement!

ST. OLAV

KATOLSK UKEBLAD

Redaktør:

Dr. theol. I. Hansteen Knudsen.

Telefon 42 37 43. Akersv. 5, Oslo.

Redaksjon og ekspedisjon: Akersv. 5 I.
Telefon 42 37 43.

St. Olavs eksp. og forlag: 9.30—16.

unntatt onsdag. Lørdag: 9.30—13.

Utbetalinger kun tirsdag kl. 13—14.

Abonnementspris: Kr. 2.50 pr. kvartal, for utlandet + avisporto.

Abonnement tegnes i ekspedisjonen og på ethvert postkontor.

Annonsér må være innsendt innen fredag aften.